

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ แม่ค้าไทใหญ่พลัดถิ่น กับการปรับเปลี่ยนสถานะทางสังคมในบริบท
สถานะก้ำกึ่งเชิงโครงสร้างในเขตเมืองเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวกิ่งแก้ว ทิศดิ่ง

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร.ยศ สันตสมบัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นความพยายามทำความเข้าใจการปรับเปลี่ยนสถานะทางสังคมในบริบทสถานะก้ำกึ่งเชิงโครงสร้างของแม่ค้าไทใหญ่พลัดถิ่นในเขตเมืองเชียงใหม่ ผ่านปฏิบัติการในการเดินร่นเพื่อให้หลุดออกจากสถานะที่ต้องตกอยู่ในพื้นที่ระหว่าง ทั้งทางด้านพื้นที่ทางกายภาพและสัญลักษณ์ โดยพิจารณาว่าการใช้อาชีพแม่ค้าหรือยุทธวิธีอื่นๆ สามารถทำให้พวกเขาหลุดพ้นจากสถานะก้ำกึ่งเชิงโครงสร้างได้หรือไม่ และภายใต้เงื่อนไขใด โดยนำแนวคิดเรื่อง สถานะก้ำกึ่งเชิงโครงสร้าง (Chavez, 1991) มาใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจสถานะการถูกแยกออกจากสังคมไทย ถูกทำให้กลายเป็น “คนอื่น” ไร้ซึ่งความมั่นคงในชีวิตและไม่สามารถเลื่อนสถานภาพของตนเองได้ และนำแนวคิดเรื่องทุนทางสังคมและวัฒนธรรมมาใช้เพื่อทำความเข้าใจ ปฏิบัติการของการต่อรองกับสถานะก้ำกึ่งเชิงโครงสร้าง ที่ผู้หญิงชาวไทใหญ่ต้องเผชิญ

การศึกษานี้พบว่า การตกอยู่ในสถานะก้ำกึ่งเชิงโครงสร้างของผู้หญิงไทใหญ่พลัดถิ่น ไม่ได้ยึดโยงอยู่กับพื้นที่ หรือภูมิประเทศแต่อย่างใด แต่พบว่าสถานะดังกล่าวเคลื่อนย้ายไปตามการเคลื่อนที่ของแรงงานพลัดถิ่น ทั้งนี้จึงสามารถอธิบายได้ว่าการปรับเปลี่ยนสถานะทางสังคมของผู้หญิงไทใหญ่ไม่ได้มีรูปแบบที่เบ็ดเสร็จ และตายตัว เพราะการปรับเปลี่ยนสถานภาพทางสังคม

ของผู้หญิงไทใหญ่ ในที่นี้เป็นการก้าวข้ามระบบสัญลักษณ์ ระบบความคิด ที่ผูกติดกับปัจเจกที่แตกต่างกัน

การศึกษานี้พบว่า การตกอยู่ในสภาวะกำกวมเชิงโครงสร้างของแม่ค้าไทใหญ่พลัดถิ่นเกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ ทั้งพื้นที่ของการทำงาน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ครอบครัว ภายใต้บริบทของการเป็นคนพลัดถิ่นที่ไร้ซึ่งปัจจัยทางการผลิต กลายเป็นแรงงานราคาถูกที่ต้องเผชิญกับแรงกดดัน ทั้งจากรัฐทั้งสองฟากฝั่ง ระบบอุปถัมภ์ ตลอดจนระบบทุนที่ฉวยใช้สถานะการเป็นแรงงานต่างด้าวของผู้หญิงไทใหญ่แสวงหาผลประโยชน์สูงสุดจากการกดขี่ค่าแรงเป็นต้น

ภายใต้บริบทของการถูกทำให้อยู่ในสถานะที่กำกวมทั้งด้านการเป็นพลเมือง การเป็นแรงงานพลัดถิ่นที่ไร้ซึ่งความมั่นคงของผู้หญิงชาวไทใหญ่พลัดถิ่น ทำให้ผู้หญิงชาวไทใหญ่บางกลุ่มไม่ได้ยอมพ่ายแพ้ต่อสถานะดังกล่าว แต่กลับปรับเปลี่ยนสถานะทางสังคมของตนเองผ่านการใช้อำนาจขายสินค้าที่นำไปสู่ความมั่นคงในชีวิต ภายใต้การสะสมทุนทางด้านเศรษฐกิจ รวมถึงการเปลี่ยนทุนทางวัฒนธรรมให้กลายเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ผ่านการนำความรู้ในด้านการประกอบอาหารเพื่อจำหน่าย บางชีวิตฉวยใช้ทุนทางสังคมที่อยู่ในรูปแบบเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่ซ้อนทับกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในอาชีพแม่ค้า ตลอดจนการปรับความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่เป็นเสมือนปฏิบัติการของการต่อรองกับอำนาจชายเป็นใหญ่ที่มีอยู่ในสังคมและครัวเรือน ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนสถานะทางสังคมผ่านรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่หลากหลายล้วนประกอบขึ้นจากเงื่อนไขทางสังคมที่แต่ละคนต้องเผชิญ เช่น การต้องดำรงอยู่ในสถานะทางสังคมที่แตกต่างกัน

Thesis Title Displaced Shan Female Petty Traders and Changing Social Position in the Liminal Contexts in Urban Chiang Mai

Author Miss Kingkaew Tisdung

Degree Master of Arts (Social Development)

Thesis Advisory Committee

Professor Dr. Yos Santasombat Advisor

Lecturer Dr. Wasan Panyagaew Co-advisor

ABSTRACT

This study attempted to study the changes of social position in the liminal context of displaced Shan female petty traders in urban Chiang Mai. These Shan female vendors are struggling to get out from the condition of living in-between physical and symbolic spaces. It stipulates whether or not being trader and other strategies as pathway enabling them to disengage from the liminal state, and under what critical factors. This study employs ‘liminality’ (Chavez, 1991) to conceptualize the state that the Shan female petty traders are segregated in the Thai society, where they are differentiated as ‘other’, insecure, and unable to change their status. The concept of ‘social capitals and cultural capitals’ is also used to understand negotiating practices in the liminal condition where the Shan female vendors are facing.

This research uncovered that living in the liminal context of the displaced Shan female vendors is not fixed with space or geography. Rather, this living condition has strong association with the mobility of displaced migrant workers. It indicates changing social position of Shan

women doesn't stick to a single absolutely and static pattern. We found that there are cross symbolic and ideological systems with which each individual is associated differently.

Moreover, one of the findings of this research came across that the liminality of the displaced Shan female petty traders occurring under varied power relations in different spaces such as working place, living place, and in household. The displaced people have no access to production factors and turn into cheap laborers under the pressure from the two states (Myanmar and Thailand), client-patron relation, and capitalist system; they are highly taken advantaged and exploited in form of low wages.

In term of citizenship, the Shan female vendors are highly insecure displaced migrant workers. However, some did not give up but try to change their social position by turning to a seller in order to gain life assurance. They accumulate economic capitals as well as transforming them into cultural capitals by bringing cooking knowledge into commerce. Some utilize social capitals in form of an overlapped social network to make benefit in trading career, including adjusting gender relations which could be determined as negotiating practices with the masculine power in family and society. Moreover, the study illuminates how the Shan female vendors change social positions under different types of social forms i.e., living under different social status.